

LAUSUNTO

Opetushallitus

Viite: Lausuntopyyntö: OPH-3970-2024

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPerin lausunto Vanhustyön erikoisammattitutkinnon rokotusosaamiseen liittyvästä valinnaisesta tutkinnon osasta

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer kiittää mahdollisuudesta lausua Vanhustyön erikoisammattitutkinnon rokotusosaamiseen liittyvästä valinnaisesta tutkinnon osasta.

Vanhustyön erikoisammattitutkinnon rokotusosaamiseen liittyvän valinnaisen tutkinnon osan valmistelun taustalla on sosiaali- ja terveysministeriön rokotuksista annetun asetuksen ([149/2017, 6§](#)) muutos, joka tuli voimaan 1.5.2024.

Lähihoitajan koulutus eli sosiaali- ja terveysalan perustutkinto sisältää yleisiä rokottamiseen liittyviä osaamisia, kuten lääkkeiden käsittely, injektion anto lihakseen, aseptiikka sekä potilas- ja asiakasturvallisuutta koskevia ammattitaitovaatimuksia. Tämän peruskoulutuksen lisäksi lähihoitajalta edellytetään lisä- ja täydennyskoulutusta rokottamista varten. Lausunnolla oleva lähihoitajan rokotusosaamiseen liittyvä valinnaisen osan tarkoituksena on vastata asetuksen mukaiseen sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneen lähihoitajan rokotusosaamistarpeeseen.

Asetusmuutoksen alkuperäinen lähtökohta ja tarkoitus on ollut henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaaminen rokottamisen toteuttamiseen. Kokemus covid-pandemian aiheuttamasta oikea-aikaisten ja tarpeen mukaisten rokotteiden antamisen turvaamisesta osoitti tarpeen kiinnittää huomiota asianmukainen osaamisen ja riittävän henkilöstön saatavuuteen. Myös vuosittaisten kausi-influenssarokotteiden antaminen edellyttää merkittäviä panostuksia hyvinvointialueilta.

Lähi- ja perushoitajien osaamisen hyödyntäminen erityisesti kausirokotteiden oikea-aikaisen antamisen varmistamisen näkökulmasta on merkityksellistä. Se ennaltaehkäisee sairauksien leviämistä ja pahenemista. Samalla voidaan estää riskiryhmien lisäsairaudet tai olemassa olevien pitkäaikaissairauksien paheneminen. Kansantaloudellisesti esimerkiksi sairaalahoidon tarpeen estäminen on merkittävä asia. Riskiryhmiin kuuluvat mm.

ikäntyneet, joiden määrä kasvaa entisestään tulevina vuosina. Väestöennusteiden toteutuessa vuonna 2026 yli 75-vuotiaita on yli 700 000 ja vuonna 2040 heitä on jo 900 000.

Lähihoitajat ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä, joiden vastuulla on toteuttaa lääkehoitoa lääkärin määräyksen mukaisesti. Sosiaali- ja terveysalan perustutkintoon sisältyy lääkehoidon opintoja sekä kaikille pakollisissa tutkinnon osissa, että jokaisessa osaamisalassa. Kaikilla sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneilla on peruslääkehoidon osaaminen, joka toimii hyvänä pohjana lausunnolla olevan valinnaisen tutkinnon osan sisältämälle rokotusosaamiselle. Lihaksensisäiset injektiot sisältyvät lääkehoidon opintoihin jo lähihoitajakoulutuksen aikana. Lähihoitajat pistävät työssään lääkkeitä. Lääkehoidon osaaminen on laaja kokonaisuus. Lääkkeen annon lisäksi se tarkoittaa lääkkeiden vaikuttavuuden seurantaa ja raportointia sekä lääkkeiden ominaisuuksien ja haitta-, sivu- ja yhteisvaikutuksien tuntemista. Lähihoitaja osaa tunnistaa anafylaktisen reaktion ja toimia tilanteen edellyttämällä tavalla. Lääkehoito kuuluu lähihoitajan koulutukseen, osaamiseen ja työnkuvaan osana kokonaisvaltaista työtä. Lääkehoidon osaaminen varmistetaan työnantajan järjestämällä lääkehoidontentillä ja näytöillä.

Lääkehoidon osaamisen lisäksi lähihoitajilla on paljon muutakin koulutuksen ja työkokemuksen tuomaa osaamista. Aseptisen työskentelyn periaatteiden noudattaminen edellyttää tietoa, taitoa ja ammatillista asennetta. Aseptiikkaan liittyvä opetus alkaa jo sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon ensimmäisessä pakollisessa tutkinnon osassa. Aseptinen osaaminen kehittyy ja syventyy läpileikkaavana teemana koko opintojen ajan. Lähihoitajien aseptinen omatunto kuuluu myös eettiseen osaamiseen. Lähihoitaja noudattaa eettisiä periaatteita niissäkin tilanteissa, joissa ns. kädentaidot eivät ole niin suuressa roolissa. Vastuullisuuden periaate näkyy asiakkaan ja potilaan seurantana sekä välittömästi että viiveellä rokotuksen jälkeen. Asiakkaan ja potilaan havainnointi ja tarkkailu ovat lähihoitajan työn perusydyntä hänen työskennellessään asiakkaan ja potilaan lähellä.

Lausunnolla oleva vanhustyön erikoisammattitutkinnon valinnainen tutkinnon osa on laajuudeltaan 15 osaamispistettä. Osaamispisteet eivät kuvaa tutkinnon osan opiskeluun tarvittavaa aikaa eivätkä opetuksen määrää. Rokottaminen lähihoitajan vastualueella-tutkinnon osa sisältää myös kansallisen rokotusohjelman rokotuksilla ehkäistävät taudit. Onko uhkana, että hyvinvointialue kustannuspaineiden sanelemana järjestää omaa suppeampaa rokotuskoulutusta asetusmuutoksen mukaiselle henkilöstölle? Vaarana on, että edellä mainitun kaltainen työnantajan järjestämä koulutus lasketaan jatkossa rokotuskoulutukseksi, jonka perusteella asetukseen lisätyt ammattiryhmät voivat antaa kaikkia rokotteita yli 18-vuotiaille henkilöille. SuPer näkee tämän vaarantavan asiakas- ja potilasturvallisuutta.

SuPer korostaa osaamisen varmistamisen tärkeyttä ja edellyttää, että lausunnolla oleva rokotuskoulutuskokonaisuus toteutuu työnantajan kustantamana täydennyskoulutuksena, siten ettei siitä koidu työntekijälle kustannuksia.

On tärkeää, että lähi- ja perushoitaja saa käyttää laaja-alaista osaamistaan ja vahvaa ammattitaitoaan sekä kasvattaa sitä edetessään urapolullaan. Tällä on suuri merkitys alan veto- ja pitovoiman näkökulmasta myös tulevaisuudessa. Rokottaminen on vaativaa terveydenhuollon toimintaa ja edellyttää erityisosaamisen hankkimista ja osaamisen

ylläpitämistä. Vaativan erityisosaamisen vuoksi valinnainen tutkinnon osa on sijoitettu erikoisammattitutkintoon, jossa tutkinnon osat ovat laajuudeltaan vähintään 15 osaamispistettä. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa ja syvällisempää ammatin hallintaa tai monialaista osaamista. Myös palkan tulee vastata tehtävän erityisvaatimuksia.

Helsingissä 23.9.2024

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry

Päivi Inberg
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisohtaja

SuPer on Suomen suurin toisen asteen koulutettujen sote-ammattilaisten ja varhaiskasvatuksen hoitajien ammattiliitto.

Lisätietoja tästä lausunnosta antavat:

Sari Ojajarvi, asiantuntija, 09 2727 9124 sari.ojajarvi@superliitto.fi ja

Tarja Pajunen, asiantuntija, 09 2727 9154 tarja.pajune@superliitto.fi